

Період дошкільного віку є надзвичайно сприятливим для формування естетичної культури, розвитку творчого потенціалу, емоційної чутливості та художніх смаків. Усе, що дитина засвоює в цей час, має глибокий вплив на її подальший розвиток. Естетичне виховання – це система цілеспрямованих педагогічних впливів, покликана пробуджувати в дитині відчуття краси, захоплення гармонією навколишнього світу, бажання творити та відкривати прекрасне.

Українські науковці (зокрема Л. Масол, Г. Тарасенко, С. Миронова) підкреслюють, що ознайомлення дітей з мистецтвом має розпочинатися з раннього віку. Важливо не лише знайомити дитину з творами, а й заохочувати її до активної участі у створенні мистецтва – виховувати не пасивного спостерігача, а творця.

Саме дошкільний вік є сенситивним періодом для сприйняття та розуміння краси, становлення художнього смаку, розвитку фантазії та творчих здібностей. На сучасному етапі особливої уваги потребує вчасне виявлення інтересів і нахилів дітей. Саме тому організація образотворчої діяльності у закладах дошкільної освіти має стати одним із пріоритетних напрямів, що вимагає активної участі всіх учасників освітнього процесу – адміністрації, методистів, вихователів, а також співпраці з батьками вихованців.

Список використаних джерел

1. Артемова Л. В. Теорія і методика виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. К. : Видавничий дім «Слово», 2008. 280 с.
2. Борин Г. Обдарована дитина: психолого-педагогічний аспект діяльності педагога в умовах ДНЗ. Матеріали II науково-практичної конференції «Соціальні трансформації у кризовий період». Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. С. 33-37.
3. Варккі М. Дитина у світі творчості: Творче та естетичне виховання дошкільнят. *Дошкільне виховання*. 2003. № 6. С. 57– 67.
4. Програма розвитку дитини дошкільного віку. Українське дошкілля. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 264с.
5. Тарасенко Г. С. Щоб серце відгукнулось на красу : середовищний підхід до організації освітнього процесу . *Дошкільне виховання*. 2015. № 6. С. 10-15.
6. Фокіна Т. Програма художньо-естетичного розвитку дошкільників. *Дошкільне виховання*. 1999. № 1. С.35-38.

ПОТЕНЦІАЛ РУХЛИВИХ ІГОР У РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Вікторія Мороз, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: О. В. Шикиринська, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

FEATURES OF THE FORMATION OF MEDIA LITERACY CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE

Victoria Moroz, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розкриваються особливості використання вихователем закладу дошкільної освіти рухливих ігор як засобу розвитку стресостійкості дітей старшого дошкільного віку. Акцентується увага на дотриманні педагогічних умов використання рухливих ігор для ефективного розвитку стресостійкості старших дошкільників, що охоплюють: систематичність проведення ігор упродовж дня; забезпечення позитивної

взаємодії між учасниками гри; оптимальне поєднання прийомів і методів педагогічного керівництва грою у її підготовчій, основній і заключній частинах.

Ключові слова: стресостійкість дітей старшого дошкільного віку, рухливі ігри, психоемоційний стан.

Abstract. The article reveals the features of the use of outdoor games by a preschool teacher as a means of developing stress resistance in children of senior preschool age. Attention is focused on compliance with the pedagogical conditions for the use of outdoor games for the effective development of stress resistance in senior preschoolers, which include: systematic conduct of games throughout the day; ensuring positive interaction between game participants; optimal combination of techniques and methods of pedagogical management of the game in its preparatory, main and final parts.

Keywords: stress resistance of children of senior preschool age, outdoor games, psycho-emotional state.

Воєнний стан, в якому перебуває Україна з 2022 року, накладає відбиток на психічний стан українських громадян. Особливо вразливими є дошкільники, оскільки діти в цьому віці ще не здатні оцінити та проаналізувати ситуацію, вони постійно піддаються стресу, що призводить до психосоматичних захворювань, неврозів, емоційного перевантаження та посттравматичних стресових розладів.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що проблемою формування стресостійкості займалися вчені В. Бодров, С. Гончаренко, Н. Гриньова, С. Іванова, Г. Кавиліна, Н. Кравчук, А. Маклаков (вивчення особливостей та чинників формування стресостійкості), А. Каракай, Н. Ковалевська, О. Ільїна, А. Пасічніченко (виокремлення та реалізація психолого-педагогічних умов формування стресостійкості), І. Луценко, А. Богуш, Л. Калмикова, В. Кузьменко, С. Поворознюк, О. Рейпольська (розроблення методики та технологій психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб).

Діти дошкільного віку надзвичайно вразливі та чутливі до зовнішніх негативних впливів, що можуть залишити невивірний слід в їхній психіці. Зазначені вище чинники й визначають важливість формування основ психологічної стійкості саме в дошкільному віці, щоб забезпечити продуктивне функціонування, динамічний розвиток та адаптацію особистості. У зв'язку з цим актуалізувалося питання пошуку ефективних способів формування стресостійкості дітей старшого дошкільного віку.

Метою нашої статті є висвітлення пошуку нових способів у формуванні стресостійкості дітей дошкільного віку в умовах воєнного стану.

Поняття «стресостійкість» більшість науковців (зокрема, Л. Джаббарова, Н. Кравчук, Д. Максименко) розглядають у контексті цілісного процесу адаптації, пов'язуючи її із емоційною стабільністю. Як зазначають психологи [1;2;3], в організмі людини та старшого дошкільника, зокрема, між емоційним, психічним та фізичним станом існує діалектичний взаємозв'язок. Психічний стан може впливати на гормональний баланс, рівень стресу та імунну систему. Зокрема, негативні емоції та стрес можуть спричинити підвищений рівень гормонів стресу, таких, як кортизол, що в свою чергу може призвести до підвищеного артеріального тиску, серцевих проблем та інших фізіологічних реакцій. Позитивні емоції, оптимістичний настрій в свою чергу, сприяють покращенню фізичного стану дитини. Тобто, позитивні емоції забезпечують гармонію між психікою і фізичним станом дитини.

Як зазначають науковці [5], існують різні способи підвищення стресостійкості дітей дошкільного віку. Серед них природо терапія, кольоротерапія, лялькотерапія, арттерапія. Одним із ефективних засобів, на нашу думку, можуть бути також і рухливі ігри.

Аналіз наукової літератури (В. Ареф'єв, Є. Бондаревський, А. Борисенко, Г. Венгерський, В. Дмитрієв, Т. Круцевич, А. Сухарев, О. Томенко та інші) показав, що рухливі ігри в закладі дошкільної освіти застосовуються переважно з метою розвитку фізичної активності дітей. Проте, на нашу думку, рухливі ігри з успіхом можна

використовувати для розвитку стресостійкості дошкільників. У процесі рухливої гри діти відволікаються від проблем, що їх турбують, натомість покращується їх емоційний стан, забезпечується достатній рівень рухової активності; якщо рухливі ігри проходять на вулиці, то таким чином покращуємо стан здоров'я дитини [4].

З дітьми старшого дошкільного віку можемо для розвитку їх стресостійкості можна проводити такі рухливі ігри: «Світлофор», «Музичний світлофор», «Чай, чай, виручай», «Хованки», «12 паличок», «Горобці і ворони», «Мокра курка», «Рибалка і рибки», «Миша і кіт» та інші [4].

До прикладу хід гри «День і ніч»: «день» – діти бігають, «ніч» – завмирають і не рухаються. Хто продовжує рухатися, коли ніч, той вибуває з гри. Також можна використати гру «Кенгуру». Ця гра, окрім розвитку стресостійкості, сприяє також розвитку спритності й уміння працювати в команді [7]. Необхідний інвентар для проведення гри охоплює великі міцні мішки, свисток для ведучого, крейда. Усіх дітей, які будуть грати в цю гру, потрібно об'єднати в дві рівні команди. Потрібно також накреслити на підлозі дві лінії старту й фінішу; і розпочинаємо гру за допомогою свистка. Учасники кожної команди повинні зробити дві шеренги й стрибати в мішках від старту до фінішу та назад. Повернувшись на старт, учасник має передати мішок іншому гравцеві. Перемагає та команда, учасники якої першими пройшли дистанцію.

Максимальний вплив рухливих ігор як засобу розвитку стресостійкості дітей старшого дошкільного віку залежить від:

- забезпечення позитивної взаємодії між учасниками гри;
- систематичності проведення рухливих ігор упродовж дня;
- підбору комплексу рухливих ігор відповідно до вікових особливостей дітей [6].

Отже, у процесі рухливої гри в дітей старшого дошкільного віку покращується психоемоційний стан. Вихователь закладу дошкільної освіти може проводити рухливу гру після виходу дітей з укриття по завершенню повітряної тривоги, що сприятиме зняттю психологічної напруги і розвитку рухової активності. Створення вихователем зазначених нами вище педагогічних умов та систематичність проведення рухливих ігор сприятиме розвитку стресостійкості дітей старшого дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Загальна психологія. / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. 2-ге вид., переробл. і доп. Вінниця. Нова Книга, 2004. 704с.
2. Кравчук Н. П. Особливості формування психологічної стійкості у дітей дошкільного віку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість вчителя : проблеми теорії і практики* : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. Вип. 31 (41). С. 119-123.
3. Максименко Д.С. Розвиток розумової діяльності дітей дошкільного віку. Київ: ТОВ «Центр учбової літератури». 2018. 192 с.
4. Пахальчук Н.О. Основи фізичного виховання дітей дошкільного віку. Ч. 1: навч.-метод. посіб. Вінниця, 2019. 80 с.
5. Шикиринська О., Мнищенко К., Петришина Т. Особливості формування стресостійкості дітей дошкільного віку. *Інновації в дошкільній та початковій освіті*. №1. 2024. С. 33-42.
6. Шикиринська О., Петришина Т. Особливості науково-методичного забезпечення у закладах дошкільної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. 2023. Вінниця: ТОВ «Друк плюс». Випуск 69. С. 100-107.
7. Karuk I., Kolesnik K., Kryvosheya T., Prysiazniuk L., Shykyrynska O., Vyshkivska V., Komarivska N. The development of cooperation skills of senior preschoolers in the experimentation process. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference*. Volume I, May 27, 2022. 404-414. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6838>